

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Václava Novotného a soudců JUDr. Ladislava Hejtmánka, JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Marie Turkové a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci stěžovatelky: **P. T. T. N.**, zast. Mgr. Janem Panošem, advokátem se sídlem v Praze 6, V. P. Čkalova 396/5, za účasti: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 6. 12. 2005, č. j. 48 Az 49/2005 - 18,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Odměna zástupce stěžovatelky Mgr. Jana Panoše, advokáta, **se určuje** částkou 2150 Kč a bude mu vyplacena po právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

Stěžovatelka se včas podanou kasační stížností domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 6. 12. 2005, č. j. 48 Az 49/2005 - 18 a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud napadeným rozsudkem zamítl žalobu stěžovatelky proti rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky, odboru azylové a migrační politiky ze dne 11. 10. 2005, č. j. OAM-563/LE-15-07-2005, kterým stěžovatelce nebyl udělen azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“) a současně rozhodnuto tak, že se na tohoto cizince nevztahuje překážka vycestování podle ustanovení § 91 téhož zákona.

Nejvyšší správní soud, po konstatování přípustnosti kasační stížnosti, se ve smyslu ustanovení § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů,

(dále jen „s. ř. s.“) dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by totiž tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že i jeho posláním je poskytovat ochranu veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob (§ 2 s. ř. s.). Tato ochrana se však uskutečňuje jiným způsobem, než v případě krajských soudů. Zatímco u krajských soudů je jejich úkolem projednat a rozhodnout každý napadnutší případ, primární funkcí Nejvyššího správního soudu jako vrcholného soudního orgánu ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví je zajišťovat jednotu a zákonnost rozhodování soudů ve správním soudnictví (§ 12 odst. 1 s. ř. s.). Oba články soustavy správního soudnictví tak plní odlišné poslání, které je však komplementární a zaručuje smysluplné fungování celého systému.

K plnění sjednocující role svěřuje zákon Nejvyššímu správnímu soudu různé procesní nástroje, kterým je na prvním místě nepochybně rozhodování o kasační stížnosti (ustanovení § 12 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 102 s. ř. s.). Ve věcech azylu v nové úpravě institutu nepřijatelnosti (§ 104a s. ř. s.) je však kasační stížnost mimořádným opravným prostředkem omezeným na případy objektivní nutnosti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Z těchto důvodů bude kasační stížnost ve věcech azylu přijata k projednání jen tehdy, jestliže rozhodování o ní umožní Nejvyššímu správnímu soudu zároveň plnit obecnější sjednocující funkci v systému správního soudnictví.

Meritorním přezkumem toliko přijatelných kasačních stížností se však ochrana veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob v každém jednotlivém případě nestává méně účinnou, než v případě formálního projednání každé jednotlivé věci. Jasná, přehledná a srozumitelná judikatura totiž zvyšuje právní jistotu účastníka již před krajským soudem a správními orgány. Paušální formalizovaná spravedlnost, tedy stále nové a opakované projednávání již jednou rozhodnutého ve všech stupních soudní soustavy, vede ve svém důsledku k popření jednotlivé materiální spravedlnosti; ne všechny věci jsou totiž stejně problematické a ne všechny věci vyžadují stejnou pozornost. Projednávat, věnovat každé věci stejný čas a energii znovu a znovu na všech stupních, tak může popřít samotnou spravedlnost systémem vytvářenou, kdy věci objektivně odlišné, s odlišným významem a důležitostí, jsou podrobeny stejnému zacházení. Taková spravedlnost navíc není ničím jiným než zbytečně vydávaným „potvrzením“, že jednou řečené stále platí, zatěžováním soudního systému dalším řízením s předem známým průběhem a výsledkem, který „přinese“ pouze neúnosnou délku řízení pro stěžovatele, a to nejen pro něho, nýbrž i pro všechna další řízení, pro něž soudní systém není a ani nemůže být kapacitně nastaven.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je navíc vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní procesní ochrana stěžovateli již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví proto nezvyšuje automaticky míru právní ochrany.

Institut přijatelnosti kasační stížnosti je snahou o rovnováhu mezi dvěma zájmy, a to zájmem na spravedlnosti v každém jednotlivém případě a zájmem na efektivitě působení objektivního práva. Ryze formální důraz často kladený na dosažení spravedlivého výsledku řízení (ve smyslu jeho procesní bezvadnosti) ve svých důsledcích výrazně oslabuje právní jistotu a tedy i efektivitu práva. Jak k tomu opakovaně uvedl Ústavní soud (viz např. nález ze dne 13. 11. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 15/01, Sběrka nálezů a usnesení, sv. 24, str. 222-223;

obdobně též nález ze dne 6. 11. 2003, sp. zn. III. ÚS 150/03, Sbíрка nálezů a usnesení, sv. 31, str. 149, „že žádný právní řád není a nemůže být z hlediska soustavy procesních prostředků k ochraně práv, jakož i z hlediska soustavy uspořádání přezkumných instancí, budován ad infinitivum. Každý právní řád přináší a nutně musí přinášet i určitý počet chyb. Účelem přezkumného, resp. přezkumných řízení může být reálně takováto pochybení aproximativně minimalizovat, a nikoliv beze zbytku odstranit. Soustava přezkumných instancí je proto výsledkem poměřování na straně jedné úsilí o dosažení panství práva, na straně druhé efektivity rozhodování a právní jistoty. Z pohledu tohoto kritéria je zavedení mimořádných opravných prostředků, čili prodlužování řízení a prolomení principu nezměnitelnosti rozhodnutí, která již nabyla právní moci, adekvátní toliko v případech důvodů výjimečných.“

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Je proto namístě provést jeho výklad tak, aby bylo předvídatelným způsobem stanoveno, jakými úvahami a kritérii se bude Nejvyšší správní soud v budoucnu řídit.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatele (který ve věcech azylu jedinečně vede k meritornímu projednání kasační stížnosti), je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v následujících typových případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu. 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně. 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu. b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

Přijatelnost kasační stížnosti je proto třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost (či tedy spíše absence některého z důvodů nepřípustnosti) kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů, jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřípustnosti (§ 104 s. ř. s.) apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.). Pokud tedy kasační stížnost splňuje zákonné podmínky procesní přípustnosti, pak je způsobem výše naznačeným zkoumán přesah vlastních zájmů stěžovatele, tedy její přijatelnost. Jinými slovy, přichází-li stěžovatel s námitkami, o nichž se Nejvyšší správní soud vyslovil již dříve a své rozhodnutí zveřejnil, není nutné ani efektivní, aby v obdobné věci znovu jednal a rozhodoval, když výsledkem by byl nepochybně stejný závěr. Je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost.

Z výše uvedeného plyne, že je v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. Zájmem stěžovatele je však rovněž uvést, v čem spatřuje, v mezích kritérií přijatelnosti popsaných výše, v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Nejvyšší správní soud na základě shora uvedených obecných úvah v projednávané věci konstatuje, že stěžovatel opírá kasační stížnost o důvody, které právně posuzuje jako důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá, že tlumočníci, kteří byli přítomni ve správním řízení, sice byli správním orgánem vzati do slibu, ale není patrné, zda se tak stalo před započatím výslechu. Dále namítla, že bylo porušeno její právo na spravedlivý proces, když vyrozumění krajského soudu o možnosti rozhodnout věc bez jednání podle ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. obdržela pouze v českém jazyce. K první části stížní námítky Nejvyšší správní soud uvádí, že tuto skutečnost stěžovatelka netvrdila v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu a krajský soud na ni tedy nemohl v odůvodnění napadeného rozsudku reagovat. Jedná se tak o novou skutečnost, kterou mohla stěžovatelka uplatnit v žalobě, to však neučinila, a z tohoto důvodu je tato námitka nepřípustná (ust. § 104 odst. 4 s. ř. s.). Druhá stížní námitka (nesouhlas se zasláním výzvy krajského soudu v českém jazyce) je rovněž nedůvodná, přičemž Nejvyšší správní soud odkazuje na ustálenou judikaturu (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu zveřejněné pod č. 686/2005 Sb. NSS). Podle této judikatury musí krajský soud překládat výzvu do mateřského jazyka pouze tehdy, pokud zjistí, že účastník řízení nerozumí česky. V této věci podala stěžovatelka česky psanou žalobu, přičemž v průběhu soudního řízení krajskému soudu nijak nesdělila, že český jazyk neovládá, proto krajský soud nijak nepochybil, když vycházel z toho, že stěžovatelka český jazyk ovládá.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na všechny námítky podávané v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

Nejvyšší správní soud proto shledal kasační stížnost stěžovatelky nepřijatelnou a z tohoto důvodu ji odmítl (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, věty první s. ř. s. za použití ustanovení § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

Stěžovatelce ustanovil krajský soud pro řízení o kasační stížnosti zástupce advokáta podle ust. § 35 odst. 7 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení v tomto případě odměnu za zastupování a hotové výdaje platí stát. Při určování výše odměny a náhrady hotových výdajů advokátovi vycházel Nejvyšší správní soud z vyhlášky č. 177/1996 Sb. Dospěl k závěru, že zástupci stěžovatelky náleží odměna podle ust. § 11 odst. 1 písm. b) a d) této vyhlášky, za dva úkony právní služby po 1000 Kč. Dále mu náleží náhrada hotových výdajů za dva úkony ve výši po 75 Kč (§ 13 odst. 1, 3 cit. vyhlášky). Vyúčtované náklady Nejvyšší správní soud zástupci stěžovatelky přiznal, protože odpovídají obsahu spisu. Celkem tak zástupci stěžovatelky náleží odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 2150 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** žádné opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. října 2006

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu